

The Moderating Effect of Ownership Structure on the Relationship Between Conservatism and Financial Reporting Readability

Mozaffar Jamalianpour¹, Amirreza Pouraghajan², Mehrnoush Shamsfard³, and Sara Baruni⁴

1. Corresponding author, Department of Accounting, faculty of management and accounting, Allameh tabatabaei university, Tehran, Iran E-mail: m.jamalianpour@atu.ac.ir
2. Department of Accounting, faculty of management and accounting, Allameh tabatabaei university, Tehran, Iran. E-mail: amirrezapouraghajan@gmail.com
3. Computer Science and Engineering Department, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. E-mail: m-shams@sbu.ac.ir
4. Machine Intelligence an Robotics, School of Electrical and Computer Engineering, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: sarah.baruni97@gmail.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received 5 February 2024
Received in revised form 29 April 2024
Accepted 27 May 2024
Available online 28 March 2025

Keywords:

conservatism,
financial reporting readability,
ownership structure,
governmental ownership,
institutional ownership,
concentration ownership

JEL classification:

M41

ABSTRACT

Objective: With the development of the capital market in Iran, it is of particular importance to pay attention to the factors that somehow affect the decision-making of market participants. In recent years, the readability of financial reports has received much attention. In this study, the moderating effect of ownership structure on the relationship between conservatism and readability of financial reporting has been investigated. In this research, artificial intelligence has been used to examine the financial reporting readability variable.

Method: For this purpose, this issue was investigated by selecting 158 companies admitted to the Tehran Stock Exchange from 1398 to 1400. Logistic regression was used to examine each of the hypotheses. In this study, Eviews and Stata software were used for data analysis.

Results: The research results show a negative and significant relationship between conservatism and the readability of financial reporting. Institutional ownership and concentrated ownership have a positive and significant effect on the relationship between conservatism and the readability of financial reporting, and governmental ownership does not affect the relationship between conservatism and financial reporting readability.

Conclusions: The purpose of this study was to identify the relationship between conservatism and the readability of financial reporting, as well as to examine the effect of ownership structure on this relationship. By analyzing these factors, the study aims to provide insights that could lead to necessary changes in the structure and writing methods of financial reports to enhance their readability.

Cite this article: Jamalianpour, M., Pouraghajan, A., Shamsfard, M., & Baruni, S. (2025). The moderating effect of ownership structure on the relationship between conservatism and financial reporting readability. *Operational and Performance Research in Accounting and Auditing*, 5 (1), 95-110.

Introduction

According to the theoretical concepts of financial reporting, the ultimate goal of the accounting process is to provide useful information to a wide range of users for decision-making. The audience for financial statements, particularly investors, examines the reports provided by companies to obtain necessary information. For this information to be useful in decision-making, it must be understandable to the audience (Li, 2008). Some researchers view understandability as a bridge between users and effective decision-making. A key factor in obtaining understandable information is the ability of individuals to read and easily process the information presented. This ability is referred to as the readability of financial reporting. Another important issue is that investors may not consider the information reliable due to inadequate readability, prompting them to seek alternative sources of information, such as external resources. This reliance on external sources represents a significant weakness for both the business unit and the capital market, and it may also impact accounting conservatism.

Examining the moderating effect of ownership structure on the relationship between conservatism and the readability of financial reporting helps researchers gain a better understanding of the complexities involved in financial reporting. This study can identify the underlying factors that affect report readability and provide more detailed analyses. Companies with different ownership structures may adopt varying reporting policies. The results of this study can assist policymakers and regulatory agencies in developing appropriate guidelines and regulations to enhance the readability of financial reports. For instance, these findings can address whether there is a need to regulate companies with specific ownership structures. Understanding the moderating role of ownership structure can enable companies to adopt more transparent financial reporting practices, thereby increasing trust among investors and other stakeholders. This, in turn, can lead to increased investment and improved health in financial markets.

With the development of the capital market in Iran, it is of particular importance to pay attention to the factors that somehow affect the decision-making of market participants. In recent years, the readability of financial reports has received much attention. In this study, the moderating effect of ownership structure on the relationship between conservatism and readability of financial reporting has been investigated. In this research, artificial intelligence has been used to examine the financial reporting readability variable.

Methods

For this purpose, this issue was investigated by selecting 158 companies admitted to the Tehran Stock Exchange from 2019-2021. Logistic regression was used to examine each of the hypotheses. In this study, Eviews and Stata software were used for data analysis.

Results

The research results show a negative and significant relationship between conservatism and the readability of financial reporting. Institutional ownership and concentrated ownership

have a positive and significant effect on the relationship between conservatism and the readability of financial reporting, and governmental ownership does not affect the relationship between conservatism and financial reporting readability.

Conclusions

The purpose of this study was to identify the relationship between conservatism and the readability of financial reporting, as well as to examine the effect of ownership structure on this relationship. By analyzing these factors, the study aims to provide insights that could lead to necessary changes in the structure and writing methods of financial reports to enhance their readability.

In the capital market, information transparency is prioritized, and significant steps have been taken in this regard within the Iranian capital market. These measures include monthly activity reports, mandatory quarterly reporting, the compulsory submission of board activity reports, and management commentary reports. However, this study specifically examined the company's board activity reports. During the analysis, we observed imbalances and biased presentations of information, which led to differences in report readability and highlighted the influence of conservatism and ownership structure on readability.

The study's results indicate that these discrepancies and influential factors point to a lack of supervision and an inadequate framework for preparing board activity reports. To address these issues, it is recommended that shorter sentences and simpler language be used to enhance report readability, and that the various sections of the report be organized in a clear and traceable manner. Additionally, establishing internal policies aimed at improving report readability could be beneficial. Business units might also consider implementing reward policies for producing transparent and readable reports.

Furthermore, since institutional ownership and concentrated ownership positively and significantly affect the relationship between conservatism and the readability of financial reporting, it is advisable for company managers to hold regular meetings with institutional and concentrated owners to foster better communication. It is also suggested that future research explore the relationship between organizational capital and the readability of financial reports, as well as the connection between social responsibility disclosure and accounting conservatism. Lastly, given that financial intermediary institutions, banks, and investment companies were excluded from this study's sample, further research in this sector is recommended.

Author Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors thank all participants in this study.

Ethical Considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

اثر تعدیل‌گر ساختار مالکیت بر رابطه بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی

مظفر جمالیان پور^۱، امیررضا پورآقاجان^۲، مهرنوش شمس فرد^۳، و سارا بارونی^۴

۱. نویسنده مسئول، حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. رایانامه: m.jamalianpour@atu.ac.ir

۲. گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. رایانامه: amirrezapouraghajan@gmail.com

۳. گروه مهندسی و علوم کامپیوتر، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. رایانامه: m-shams@sbu.ac.ir

۴. هوش مصنوعی و رباتیک، دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: sarah.baruni97@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

هدف: با توسعه یافتن بازار سرمایه در ایران، توجه به عواملی که به طریقی بر تصمیم‌گیری فعالان بازار مؤثر بوده، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در سال‌های اخیر خوانایی گزارش‌های مالی بسیار مورد توجه قرار گرفته است. در پژوهش حاضر اثر تعدیل‌گر ساختار مالکیت بر رابطه‌ی بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی، بررسی شده است.

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

روش پژوهش: در این پژوهش از هوش مصنوعی جهت بررسی متغیر خوانایی گزارشگری مالی بهره‌گیری شده است. برای این منظور با انتخاب ۱۵۸ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰ این مسأله مورد بررسی قرار گرفت. برای بررسی هر یک از فرضیه‌ها از رگرسیون لجستیک استفاده شده است. در این مطالعه جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای ایویوز و استتا بهره گرفته شده است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۲/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۷

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۱/۰۸

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی ارتباط منفی و معناداری وجود دارد. مالکیت نهادی و مالکیت متمرکز بر ارتباط بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی اثر مثبت و معناداری بر جای می‌گذارد و موجب تقویت این ارتباط می‌گردد، همچنین مالکیت دولتی تأثیری بر ارتباط بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی ندارد.

کلیدواژه‌ها:

محافظه‌کاری،

خوانایی گزارشگری مالی،

ساختار مالکیت،

مالکیت دولتی،

مالکیت نهادی،

مالکیت متمرکز.

نتیجه‌گیری: آنچه که در بازار سرمایه اولویت دارد، شفافیت اطلاعات می‌باشد که در این راستا در بازار سرمایه ایران گام‌های فراوانی برداشته شده است، اما موردی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته در مورد گزارش فعالیت هیئت مدیره شرکت‌ها بوده است که در حین این بررسی‌ها شاهد عدم توازن و ارائه سلیقه‌ای اطلاعات بوده‌ایم که سبب بروز تفاوت در میزان خوانایی گزارش‌ها و وجود تأثیر محافظه‌کاری و ساختار مالکیت بر خوانایی شده است که با توجه به نتایج پژوهش می‌توان استنتاج کرد که این تفاوت‌ها و عوامل اثر گذار نشان‌دهنده‌ی عدم وجود نظارت و چارچوب مناسب در تهیه گزارش‌های فعالیت هیئت مدیره می‌باشد.

استناد: جمالیان پور، مظفر؛ پورآقاجان، امیررضا؛ شمس فرد، مهرنوش و بارونی، سارا (۱۴۰۴). اثر تعدیل‌گر ساختار مالکیت بر رابطه بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی. پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی عملیاتی و عملکرد، ۵(۱)، ۹۵-۱۱۰.

مقدمه

با توجه بر مفاهیم نظری گزارشگری مالی، خروجی نهایی فرآیند حسابداری ارائه اطلاعات مفید به تعداد زیادی از استفاده‌کنندگان برای تصمیم‌سازی می‌باشد. مخاطبان صورت‌های مالی علی‌الخصوص سرمایه‌گذاران جهت تهیه اطلاعات لازم، گزارش‌های ارائه شده توسط شرکت‌ها را مطالعه می‌کنند. در صورتی که قرار باشد این اطلاعات در تصمیم‌گیری مفید واقع شوند، باید توسط مخاطبان قابل درک باشند (Li, 2008). برخی از پژوهشگران قابلیت درک را پلی بین استفاده‌کنندگان و تصمیم‌گیری مفید می‌دانند. یکی از عوامل مهم برای به دست آوردن اطلاعات قابل درک این است که فرد بتواند آن را به درستی خوانده و اطلاعات آن را به راحتی پردازش کند. قابلیت فوق همان خوانایی گزارشگری مالی^۱ می‌باشد. اهمیت دیگر موضوع این است که امکان دارد سرمایه‌گذار به علت عدم خوانایی مناسب اطلاعات را قابل اتکا نداند و سایر منابع اطلاعاتی مانند منابع برون‌سازمانی را جستجو کند که این یک ضعف بزرگ برای واحد تجاری و بازار سرمایه است و این ممکن است محافظه‌کاری^۲ حسابداری را تحت تأثیر قرار دهد.

محافظه‌کاری به عنوان یک پاسخ محتاطانه به عدم قطعیت تعریف می‌شود تا اطمینان حاصل شود که ماهیت عدم اطمینان و ریسک در شرایط تجاری به اندازه کافی در نظر گرفته شده است. دو خاصه مهم محافظه‌کاری در حسابداری مورد بررسی قرار گرفته است. اول، یک سوپه‌گیری در ارائه ارزش دفتری کمتر از ارزش بازار وجود دارد که توسط فلتهم و اوهلسون (۱۹۹۵) عنوان شده است و بیانگر محافظه‌کاری از دیدگاه ترازنامه‌ای می‌باشد (Feltham & Ohlson, 1995). دوم، تمایل به تسریع در شناسایی زیان و تاخیر در شناسایی سود می‌باشد که توسط باسو (۱۹۹۷) عنوان شده و معرف محافظه‌کاری از دیدگاه سود و زبانی می‌باشد (Basu, 1997). عوامل متفاوتی بر اعمال محافظه‌کاری اثرگذارند. به‌کارگیری محافظه‌کاری متأثر از نوع اداره و مالکیت شرکت می‌باشد، بسته به اینکه چه نوع ساختاری از مالکیت در شرکت وجود دارد محافظه‌کاری تغییر می‌کند.

ساختار مالکیت به‌عنوان مهم‌ترین پارامتر مؤثر بر ارزش‌گذاری شرکت‌ها و جهت‌گیری آنها در بازار سرمایه مطرح شده است (Abdollahi & Mashayekh, 2012). منظور از ساختار مالکیت، مشخص کردن بافت و ترکیب سهامداران یک شرکت است. ساختار مالکیت در ادبیات حاکمیت شرکتی از جایگاه اصلی و مشخص برخوردار است. تعیین نوع ساختار مالکیت و ترکیب سهامداران شرکت، یک ابزار کنترلی و حاکمیتی در شرکت‌هاست (Pirayesh, 2017). ترکیب مالکان به این معنی است که چه کسانی سهامدار هستند و کدام یک از آنها بر شرکت کنترل دارند (Rahimian et al., 2013). در پژوهش حاضر مالکیت دولتی، مالکیت نهادی و مالکیت متمرکز مورد بررسی قرار می‌گیرند.

بررسی اثر تعدیلگر ساختار مالکیت بر رابطه بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی به پژوهشگران کمک می‌کند تا فهم بهتری از پیچیدگی‌های موجود در گزارش‌های مالی به دست آورند. این بررسی می‌تواند به شناسایی عوامل نهفته‌ای که بر خوانایی گزارش‌ها تأثیر می‌گذارند، کمک کند و تحلیل‌های دقیق‌تری ارائه دهد. شرکت‌ها با ساختارهای مالکیتی مختلف ممکن است سیاست‌های گزارشگری متفاوتی را اتخاذ کنند. نتایج این بررسی می‌تواند به سیاست‌گذاران و نهادهای نظارتی کمک کند تا دستورالعمل‌ها و مقررات مناسبی برای بهبود خوانایی گزارش‌های مالی تدوین کنند. به عنوان مثال، این نتایج می‌تواند به این سوال پاسخ دهند که آیا نیاز به تنظیم مقررات خاصی برای شرکت‌هایی با ساختار مالکیتی خاص وجود دارد یا خیر. درک نقش تعدیلگر ساختار مالکیت می‌تواند به شرکت‌ها کمک کند تا سیاست‌های گزارشگری مالی شفاف‌تری اتخاذ کنند و اعتماد سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان را افزایش دهند. این امر به نوبه خود می‌تواند به افزایش سرمایه‌گذاری و ارتقای سلامت بازارهای مالی منجر شود.

سرمایه‌گذاران به دنبال شرکت‌هایی هستند که گزارش‌های مالی خوانا و شفافی ارائه می‌دهند. شناخت دقیق‌تر رابطه بین محافظه‌کاری، خوانایی و ساختار مالکیت می‌تواند به سرمایه‌گذاران در ارزیابی بهتر شرکت‌ها و اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری مطمئن‌تر کمک کند. بررسی اثر تعدیلگر ساختار مالکیت بر این رابطه، می‌تواند به پاسخگویی به سوالات پژوهشی جدید و

¹. Financial reporting readability

². Conservatism

گسترش ادبیات علمی در این حوزه کمک کند. در مجموع، بررسی اثر تعدیلگر ساختار مالکیت بر رابطه بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارش‌گری مالی نه تنها به درک بهتر از عوامل مؤثر بر کیفیت گزارش‌های مالی کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به بهبود شفافیت، اعتماد و کارایی بازارهای مالی نیز منجر شود.

در پژوهش‌های خوانایی گزارش‌گری به زبان فارسی در گذشته، اندازه‌گیری متغیر خوانایی به صورت دستی و نمونه‌ای انجام می‌گرفت اما در پژوهش حاضر داده‌های مورد استفاده شامل تمامی جملات و کلمات موجود در گزارش‌های فعالیت هیئت مدیره شرکت‌ها هستند که با استفاده از هوش مصنوعی و پردازش زبان‌های طبیعی (NLP)^۱ اندازه‌گیری شد. برای انجام این عمل از خدمات ارائه شده توسط آزمایشگاه پردازش زبان طبیعی دانشگاه شهید بهشتی استفاده شد.

امید است که نتایج این پژوهش بر دو دسته از افراد تأثیرگذار باشد، دسته اول استفاده‌کنندگان هستند که با آگاهی بر تأثیر ساختار مالکیت بر رابطه‌ی بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارش‌های مالی بتوانند تصمیمات آگاهانه‌تر و حرفه‌ای‌تری در مورد سرمایه‌گذاری‌های خود بگیرند. دسته دوم تهیه‌کنندگان گزارش‌های مالی هستند که انتظار می‌رود تا با دانستن تأثیر پارامترهای ذکر شده در این پژوهش بر یکدیگر بتوانند گزارش‌هایی با خوانایی مناسب و در عین حال با رعایت اصول و رویه‌های تأثیرگذار بر محافظه‌کاری را تهیه و منتشر کنند. در پایان باید اشاره شود که هدف غایی و نهایی پژوهشگر کمک به وجود بازار سرمایه‌ای آگاه‌تر و شفاف‌تر در کشورمان می‌باشد.

ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش

واژه مالکیت در فرهنگ معین به معنی «حقی است که انسان نسبت به شیئی دارد و می‌تواند هرگونه تصرفی در آن بنماید بجز آنچه که مورد استثنای قانون است». ساختار مالکیت به ساختار و ترکیب سهامداران شرکت و گاهی مالک اکثریت نهایی سهام شرکت اشاره دارد. تعاریف متعددی با عبارات مختلف از ترکیب مالکیت ارائه شده و از اصطلاحات مختلفی همچون ترکیب سهامداران و ساختار مالکیت برای مفهوم فوق استفاده گردیده است. ساختار مالکیت یا ساختار سهام به توزیع سهام^۲ و حقوق مالکیت بر اساس حق رأی^۳ و سرمایه^۴ و همچنین ماهیت و موجودیت^۵ مالکان سهام^۶ اشاره دارد. ساختار مالکیت شرکت از جنبه‌های مختلف حائز اهمیت است و بر اساس دو متغیر شامل سهامداران داخلی یا سهام متعلق به سهامداران داخلی^۷ و سهامداران خارجی تعریف می‌شود. بر این اساس، سهام نهادهای^۸ و دولتی مهم‌ترین مؤلفه مالکیت خارجی شرکت‌ها محسوب می‌شود. سهام متعلق به سهامداران داخلی نشان دهنده درصد سهام سهامداران است که توسط مدیران و کارکنان شرکت نگهداری می‌شود. سهام متعلق به سهامداران نهادی به درصدی از سهام شرکت متعلق به سرمایه‌گذاران نهادی و قانونی اطلاق می‌شود (Below et al., 2000). همچنین ترکیب مالکیت یک شرکت علاوه بر داخلی یا خارجی بودن، از ابعاد مختلفی مانند تمرکز یا عدم تمرکز مالکیت، نهادی یا حقیقی و مدیریت یا عدم مدیریت سهامداران قابل بررسی است. زمانی که میزان مالکیت اعضای هیئت مدیره برای آنها کنترل ایجاد می‌کند یا اکثریت سهامدارانی که بر هیئت مدیره تأثیر می‌گذارند این قدرت را برای خود ایجاد می‌کنند، بین این سهامداران و سهامداران اقلیت تضاد منافع به وجود می‌آید (López-de-Foronda et al., 2007). در این حالت، سهامداران کنترلی می‌توانند بر پرداخت‌های نقدی مربوط به سهامداران اقلیت یا سودهای غیرعادی ایجاد شده در شرکت تأثیر بگذارند (Lesage & Ali, 2011).

موضوع وجود سهامداران کنترلی کننده و حمایت سایر سهامداران به دلیل اینکه وجود تضاد منافع بین آنها باعث ایجاد بلاتکلیفی در بازار سرمایه خواهد شد، اهمیت زیادی پیدا کرده است. هدف از ساختار مالکیت، شناسایی ساختار و ترکیب سهامداران یک شرکت است. صرف نظر از چارچوب قانونی، ساختار مالکیت شرکت‌ها نیز می‌تواند بر ایجاد و توسعه مدل

^۱. Natural Language Processing

^۲. Distribution of Equity

^۳. Votes

^۴. Capital

^۵. Identity

^۶. Equity Owners

^۷. Insider Holdings

^۸. Institutional Holdings

حاکمیت شرکتی تأثیر بگذارد. همچنین یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر مدیریت شرکت، ساختار مالکیت و به ویژه تمرکز مالکیت سهام شرکت در دست سهامداران درصدی است. این گونه سهامداران درصد زیادی از سهام شرکت را در اختیار دارند که می‌توانند مدیریت شرکت را بر عهده بگیرند. همچنین قابل ذکر است که نظریه نمایندگی سنتی ادعا می‌کند که برخلاف ساختار مالکیت پراکنده، مالکیت متمرکز توانایی سهامداران را برای نظارت بر مدیریت شرکت افزایش می‌دهد و مانع از تصمیم‌گیری‌های خودسرانه مدیریت می‌گردد (Badiei et al., 2023).

طبق تعریف بوشی^۱ (۱۹۹۸) سهامداران نهادی، سهامداران بزرگی مانند بانک‌ها، شرکت‌های بیمه، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق‌های بازنشستگی و غیره می‌باشند. طبق قانون بازار سرمایه جمهوری اسلامی ایران، سرمایه‌گذاران نهادی عبارتند از: بانک‌ها و شرکت‌های بیمه، شرکت‌های هلدینگ، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق‌های بازنشستگی، شرکت‌های تأمین سرمایه و صندوق‌های سرمایه‌گذاری ثبت شده در سازمان بورس و اوراق بهادار، هر شخص حقیقی یا حقوقی که بیش از ۵ درصد یا بیش از ۵ میلیارد ریال ارزش اسمی اوراق منتشر شده توسط ناشر، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و عمومی، شرکت‌های دولتی و اعضای هیأت مدیره و مدیران ناشر یا افراد دارای وظایف مشابه باشد را خریداری کرده باشد (Arab, 2014).

کنترل مطلق سهامداران عمده بر مدیریت شرکت را تمرکز مالکیت می‌گویند (Badavar nahandi, 2010). تمرکز مالکیت به وضعیتی اطلاق می‌شود که مقدار قابل توجهی از سهام شرکت متعلق به سهامداران عمده (اکثریت) است و نشان می‌دهد که چند درصد از سهام شرکت در دست افراد محدودی است. یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر مدیریت شرکت‌ها، ساختار مالکیت و بالاتر از همه، تمرکز مالکیت سهام شرکت است. چنین سهامدارانی مالک بخش قابل توجهی از سهام شرکت هستند و شرکت را مدیریت می‌کنند. از طرفی سهامداران خرد تمایل خاصی به کنترل و نظارت بر مدیران ندارند، زیرا در این صورت مجبورند به تنهایی هزینه‌های کنترل را متقبل شوند درحالی‌که سهم کمی در سود شرکت دارند. زمانی که تمرکز مالکیت بالا باشد، نظارت و کنترل بهتر بر عملکرد مدیریت شرکت امکان پذیر است. از سوی دیگر، سهامداران عمده ممکن است در جهت منافع شخصی خود و به ضرر سهامداران اقلیت و سایر سهامداران عمل کنند. به عبارت دیگر، تمرکز بالای مالکیت، کنترل مشکل نمایندگی بین تعداد کمی از سهامداران عمده و تعداد زیادی از سهامداران خرد را ممکن می‌سازد. با این حال، منطقی است تصور کنیم که تبادل بیشتر مالکیت و کنترل، تضاد منافع را کاهش داده و به نوبه خود، ارزش شرکت را افزایش می‌دهد.

بر اساس مفاهیم نظری گزارشگری مالی، اطلاعاتی مفید است که خصوصیات کیفی اطلاعات مالی را دارا باشد. خصوصیات کیفی اصلی مرتبط با محتوای اطلاعات، مربوط بودن و قابل اتکا بودن است. «احتیاط» یا همان محافظه‌کاری یکی از ویژگی‌های اصلی قابلیت اتکا است. کمیته‌ی تدوین استانداردهای حسابداری ایران در مفاهیم گزارشگری مالی، به جای محافظه‌کاری، واژه «احتیاط» را استفاده کرده است که عبارت است از: «کاربرد درجه‌ای از مراقبت در اعمال قضاوت برای انجام برآوردهای حسابداری در شرایط ابهام به گونه‌ای که درآمدها یا دارایی‌ها بیشتر از واقع و هزینه‌ها یا بدهی‌ها کمتر از واقع ارائه نشود».

شرکت‌هایی که قصد ارائه گزارش‌های مالی محافظه‌کارانه را دارند، در صورتی که سطح عدم اطمینان و ابهام پایین باشد، ممکن است سطح محافظه‌کاری قابل توجهی از خود نشان ندهند. برعکس، در مورد شرکت‌هایی با سیاست‌های گزارشگری مالی متهورانه، اگر سطح ابهام بالا باشد، ممکن است محافظه‌کاری زیادی از خود نشان دهند (Price III, 2005).

در پژوهش‌های اخیر، محافظه‌کاری را به دو نوع تقسیم کرده‌اند:

۱. محافظه‌کاری پیش‌رویدادی یا غیرشرطی^۲:

نوع اول محافظه‌کاری پیش‌رویدادی است که محافظه‌کاری مستقل از اخبار است و محافظه‌کاری غیرشرطی نیز نامیده می‌شود. این نوع محافظه‌کاری در ترازنامه مؤثرتر است و ناشی از استفاده از استانداردهای حسابداری است که بدون توجه به اخبار اقتصادی فعلی، سود را کاهش می‌دهد. به عنوان مثال، شناسایی فوری هزینه‌های تبلیغات و پژوهش و توسعه به عنوان هزینه، حتی اگر جریان‌های نقدی مورد انتظار آتی آنها مثبت باشد. اعمال محافظه‌کاری غیرشرطی توسط رویه‌های استانداردهای

^۱. Bushee

^۲. Unconditional conservatism

حسابداری الزامی نیست. در این نوع محافظه‌کاری، باید از روش‌هایی برای جلوگیری از بیش‌نمایی‌های دارایی‌ها و کم‌نمایی‌های بدهی‌ها استفاده کرد. به عنوان مثال، با استفاده از روش میانگین برای تعیین قیمت موجودی در مقایسه با روش FIFO، ارزش موجودی را کمتر گزارش می‌کند (Bani Mahd & Baghbani, 2010).

۲. محافظه‌کاری پس‌رویدادی یا شرطی ۱:

محافظه‌کاری پس‌رویدادی، محافظه‌کاری وابسته به اخبار می‌باشد که به عنوان محافظه‌کاری مشروط و عدم تقارن زمانی سود نیز شناخته می‌شود. این نوع محافظه‌کاری بیشترین تأثیر را بر صورت سود و زیان دارد. بر اساس این نوع محافظه‌کاری، ارزش دفتری دارایی‌ها در نتیجه اخبار بد کاهش می‌یابد، درحالی‌که برای افزایش ارزش دارایی‌ها به اخبار خوب و قابل تایید بیشتری نیاز داریم. تعریف ارائه شده توسط باسو (۱۹۹۷) که محافظه‌کاری را به عنوان یک بررسی متفاوت در شناسایی درآمد و هزینه می‌داند، محافظه‌کاری شرطی را بیان می‌کند. این نوع محافظه‌کاری به معنای شناسایی اخبار بد قبل از اخبار درآمد خوب است. به عنوان مثال، شناسایی زیان برآورد شده در قرارداد و عدم شناسایی سود حتی اگر احتمال ورود منافع اقتصادی به واحد تجاری وجود داشته باشد، قاعده‌ی اقل بهای تمام شده یا خالص ارزش فروش، حذف سرقفلی در نتیجه آزمون کاهش ارزش و شناسایی نامتقارن زیان احتمالی در برابر سودهای احتمالی از این نوع محافظه‌کاری است. از آنجایی که محافظه‌کاری شرطی وابسته به اخبار است و به دلیل گستردگی شبکه‌های مجازی بررسی اخبار می‌تواند خطای زیادی به همراه داشته باشد لذا در این پژوهش از محافظه‌کاری غیرشرطی جهت اندازه‌گیری محافظه‌کاری استفاده شده است.

کیان و فقیه (۱۴۰۰) در پژوهشی برای تبیین رابطه بین محافظه‌کاری حسابداری و خوانایی گزارش‌های مالی در شرکت‌های دولتی به این نتیجه رسیدند که ارتباط منفی بین محافظه‌کاری شرطی و خوانایی گزارش‌های مالی در شرکت‌های دولتی وجود داشته و بین محافظه‌کاری غیرشرطی و خوانایی گزارش‌های مالی نیز ارتباطی معکوس وجود دارد و تأثیر محافظه‌کاری شرطی بر خوانایی بیش از محافظه‌کاری غیرشرطی می‌باشد. دستگیر (۱۳۹۹) در بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی به نتایج ذیل دست یافتند. مالکیت دولتی بر محافظه‌کاری شرطی اثر مثبت و معناداری داشته، تمرکز مالکیت بر محافظه‌کاری شرطی اثر مثبت و بر محافظه‌کاری غیرشرطی تأثیر منفی دارد، مالکیت نهادی و مدیریتی بر محافظه‌کاری شرطی اثر مثبت و معناداری دارند. لیو^۲ (۲۰۱۹) در پژوهشی تحت عنوان اثر ساختار مالکیت بر محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی در بورس اوراق بهادار چین پرداخت که نتایج تحقیقات نشان داد که رابطه‌ی معکوس و U شکل بین مالکیت دولتی و محافظه‌کاری غیرشرطی وجود دارد و سطح محافظه‌کاری غیرشرطی در شرکت‌هایی با ساختار مالکیت هر می پیچیده‌تر بوده ولی در شرکت‌هایی با مالکیت خارجی بیشتر، کمتر می‌باشد. همچنین مالکیت مدیریتی با هر دو محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی رابطه‌ی معکوس دارد و بین مالکیت نهادی و محافظه‌کاری شرطی رابطه‌ی معنادار وجود نداشته و با محافظه‌کاری غیرشرطی رابطه‌ی مثبت اما بی‌معنی وجود دارد. در پژوهشی دیگر کیم و گارانینا^۳ (۲۰۲۲) با مقاله‌ای تحت عنوان رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی و محافظه‌کاری حسابداری نقش مالکیت دولتی، به این نتیجه رسید که شرکت‌هایی با افشای مسئولیت اجتماعی بالاتر تمایل دارند شیوه‌های گزارشگری مالی محافظه‌کارانه‌تری داشته باشند؛ با این حال، مشاهده شده که مالکیت دولتی، مطابق با دیدگاه نظریه نمایندگی، اثر تعدیل‌کننده منفی بر این ارتباط دارد.

واژه خوانایی به معنای نحوه‌ی برآورد احتمال موفقیت خواننده در مطالعه و درک یک متن یا نوشته می‌باشد؛ وسیله‌ای برای ارتباط جمعی که سعی می‌کند به بیشترین مخاطبان برسد. نویسنده باید به نوشته و سایر اشکال به گونه‌ای متعهد باشد که درک آن سهل باشد. تیتز یک مجله می‌تواند مهم‌ترین بیانیه در دنیا باشد؛ اما اگر به گونه‌ای تدوین شود که برای درک آن نیاز به تحصیلات دانشگاهی باشد، تأثیری بر ذهن ۸۰ درصد مردم نخواهد داشت. در تبلیغات مجلات، گزارش‌های خبری، مقالات، پیام‌های صوتی و تصویری صدا و سیما نیز همین موضوع وجود دارد؛ بنابراین، شناخت عواملی که درک یک متن را دشوار یا آسان می‌کند و سنجش سختی درک یک متن یکی از موضوعات با اهمیتی می‌باشد که بخشی از تحقیق‌های تحلیل محتوا به

^۱. Conditional conservatism

^۲. Lio

^۳. Kim & Garanina

آن جواب می‌دهند. بررسی خوانایی در زمینه‌های متفاوتی از جمله ارزیابی کتب درسی، بررسی روزنامه‌ها و خبرگزاری‌ها، ارتباطات جمعی و گروهی، داستان‌ها، اخبار رادیویی و تلویزیونی، تبلیغات تجاری، گزارش‌های سالانه شرکت‌ها، قراردادهای و اسناد، بیمه‌نامه‌ها سایر موارد مشابه استفاده می‌شود (Fazlollahi, 2010).

در هنگام خواندن هر متنی (کتاب)، خواننده احساس پیچیدگی یا سادگی متن را پیدا می‌کند که تأثیر بسزایی در درک مطلب دارد. این در واقع سطح خوانایی متن است. تجربه نشان داده است که هر چه متن پیچیدگی کمتری داشته باشد، درک آن بیشتر است (Johnson & Johnson, 2000). کلمات، طول جملات، ساختار جملات، اندازه بندها و سطح فهم هر کتاب میزان خوانایی آن را تعیین می‌کند. برای تعیین میزان خوانایی از فرمول‌های مختلف ریاضی استفاده می‌گردد. در کل میزان خوانایی در حقیقت میزان پیچیدگی زبانی متن کتاب می‌باشد. خوانایی صورت‌های مالی یک شرکت یک روش تخمینی است که موفقیت خواننده را در درک صورت‌های مالی سالانه شرکت نشان می‌دهد. به عنوان یک سند افشای مالی، گزارش سالانه شرکت باید به صورت مکتوب و سایر اشکال الزام‌آور بوده تا به راحتی قابل درک باشد. گزارش سالانه یک شرکت ممکن است مهم‌ترین اطلاعات مالی باشد و بهترین عملکرد یک شرکت را نشان دهد، اما اگر به گونه‌ای تهیه شده باشد که درک آن دشوار باشد. ذهن ۸۰ درصد خوانندگان را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد. همین موضوع در تبلیغ بی‌اثر بودن صحت گزارش‌های سالانه شرکت مؤثر خواهد بود (Li, 2008).

حسین‌پور و همکاران (۱۴۰۲) در بررسی تأثیر معیارهای عملکرد اقتصادی و حسابداری بر خوانایی گزارشگری مالی مبتنی بر افشای روایی اطلاعات یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که معیارهای اقتصادی مورد استفاده در این پژوهش بر خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین معیارهای حسابداری مانند بازده دارایی‌ها و سود هر سهم بر خوانایی گزارش‌های مالی و بازده حقوق صاحبان سهام اثر مثبت بر خوانایی گزارش‌های مالی دارد. محمدی و همکاران (۱۴۰۱) در بررسی تأثیر خوانایی گزارشگری مالی بر هزینه نمایندگی و نقدشوندگی سهام نشان دادند که خوانایی گزارشگری مالی با نقدشوندگی سهام رابطه مثبت و معناداری دارد. همچنین خوانایی گزارش‌های مالی با هزینه نمایندگی رابطه منفی و معناداری دارد. پانتا و پانتا^۱ (۲۰۲۳) در بررسی سرمایه سازمان و خوانایی گزارش‌های مالی نشان می‌دهد که شرکت‌هایی با سرمایه بالاتر گزارش خواناتری منتشر می‌کنند. حتی پس از قوانین سازمان بورس و اوراق بهادار در سال ۱۹۹۸، تأثیر سرمایه سازمان بر خوانایی همچنان قابل توجه است. یافته‌های آنان همچنین نشان می‌دهد که سرمایه سازمان اثرات نامطلوب زیان را بر خوانایی گزارش‌های سالانه کاهش می‌دهد. هشیه^۲ (۲۰۲۲) در پژوهشی تحت عنوان خوانایی صورت‌های مالی و رتبه‌بندی اعتباری محافظه‌کاری به این نتایج دست یافت که شرکت‌هایی با گزارش‌های سالانه که خوانایی پایینی دارند، دارای محافظه‌کاری بیشتری می‌باشند؛ مؤسسات رتبه‌بندی در زمان بحران مالی محافظه‌کارانه‌تر در تعیین رتبه‌بندی اعتباری عمل کردند؛ مؤسسات رتبه‌بندی با افزایش فشار نظارتی در نتیجه محافظه‌کارتر شدن پس از قانون Sarbanes-Oxley مواجه شده‌اند؛ شرکت‌هایی با خوانایی گزارشگری مالی پایین‌تر بر روی محافظه‌کاری آژانس‌های رتبه‌بندی در طول بحران یا پس از عمل SOX تأثیر می‌گذارد.

همچنین یو^۳ (۲۰۲۲) در پژوهشی ارتباط بین خوانایی گزارش مالی و محافظه‌کاری حسابداری را بررسی و از شاخص FOG برای اندازه‌گیری خوانایی گزارش مالی استفاده می‌کند. با استفاده از بحث و تحلیل مدیریت^۴ (MD&A) از سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۹، نویسنده دریافته است که خوانایی گزارش مالی به طور مثبت با محافظه‌کاری حسابداری مرتبط است. در پژوهشی دیگر کریستین و همکاران^۵ (۲۰۲۲) در بررسی محافظه‌کاری حسابداری و ساختار مالکیت نشان می‌دهند که ساختار مالکیت تأثیر قابل توجهی بر محافظه‌کاری حسابداری دارد.

۱. Panta & Panta

۲. Hsieh

۳. Yu

۴. Management Discussion and Analysis (MD&A) با ترجمه تحت‌اللفظی بحث و تحلیل مدیریت، قسمتی در گزارش سالانه یا سه ماهه یک شرکت است که در آن مدیران اجرایی عملکرد شرکت را تجزیه و تحلیل می‌کنند. این بخش همچنین می‌تواند شامل بحث در مورد انطباق، ریسک‌ها و برنامه‌های آتی، مانند اهداف و پروژه‌های جدید باشد.

۵. Christian et al

- با توجه به ادبیات نظری بیان شده، فرضیه‌های پژوهش به شرح ذیل مطرح می‌گردد:
۱. بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.
 ۲. ساختار مالکیت بر رابطه بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی تأثیر دارد.
 ۳. مالکیت دولتی بر رابطه بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی تأثیر دارد.
 ۴. مالکیت نهادی بر رابطه بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی تأثیر دارد.
 ۵. مالکیت متمرکز بر رابطه بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی تأثیر دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، پژوهشی با بهره‌گیری از تحلیل رگرسیونی داده‌های تابلویی (پانل) می‌باشد. از آنجا که از اطلاعات تاریخی برای تجزیه تحلیل استفاده می‌شود. لذا جزء پژوهش‌های پس رویدادی به شمار می‌رود، همچنین با استفاده از داده‌ها به توصیف آنچه که هست می‌پردازد و پژوهشگر بدون هرگونه دخل و تصرف به بیان روابط بین متغیرها می‌پردازد، بنابراین، قضاوت‌های ارزشی در این پژوهش کم‌رنگ می‌باشد. قلمرو مکانی پژوهش بورس اوراق بهادار تهران بوده و شرکت‌های پذیرفته شده آن جامعه آماری پژوهش را تشکیل می‌دهند. همچنین قلمرو زمانی پژوهش سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ می‌باشد. در این پژوهش برخلاف سایر پژوهش‌های فارسی زبان در خصوص خوانایی گزارشگری مالی، از تمامی داده‌های موجود استفاده شده است. ابتدا تمامی شرکت‌هایی که می‌توانستند در این آزمون شرکت کنند انتخاب شدند. از بین تمامی شرکت‌های موجود، شرکت‌هایی که هیچ یک از شرایط را نداشتند حذف شدند و در نهایت شرکت‌های باقی مانده برای انجام آزمون انتخاب شدند. انتخاب نمونه جامعه آماری، بر اساس معیارها و شرایط جدول زیر انجام می‌شود:

جدول شماره ۱. معیارهای انتخاب نمونه جامعه آماری

عنوان	تعداد حذف شده	تعداد مانده
کل نمادهای بورسی تا پایان سال ۱۴۰۰	-	۴۱۱
نمادهای بورسی فعال	۵۹	۳۵۲
پذیرفته شده قبل از پایان سال ۹۵	۶۲	۲۹۰
فاقد سه ماه توقف در دوره مورد بررسی باشد	۳۵	۲۵۵
جز صنایع سرمایه‌گذاری، مالی، بیمه‌ای و بانکی نباشد	۴۰	۲۱۵
در دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداشته باشد	۲	۲۱۳
سال مالی آن پایان اسفند باشد	۴۸	۱۶۵
سایر موارد	۷	۱۵۸
شرکت‌های مورد بررسی در پژوهش		۱۵۸

جهت جمع‌آوری داده‌های مرتبط با خوانایی گزارشگری مالی از گزارش فعالیت هیئت مدیره در سامانه جامع اطلاع‌رسانی ناشران (کدال)، جهت گردآوری داده‌های مرتبط با صورت‌های مالی از نرم‌افزار ره‌آورد نوین و داده‌های مرتبط با ساختار مالکیت از پایگاه داده‌ای بورس اوراق بهادار تهران استفاده شده است. با توجه به فرآیند حسابرسی مستقل صورت‌های مالی شرکت‌های نمونه و استفاده از گزارش‌های مورد تایید سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، وسیله اندازه‌گیری پایایی داشته و نظر به پشتیبانی مبانی نظری و پیشینه پژوهش یاد شده، وسیله اندازه‌گیری از روایی مکفی بهره‌مند است. در این پژوهش برای آزمون فرضیه‌ها، به ترتیب زیر عمل می‌کنیم. برای آزمون فرضیه اول از مدل رگرسیون ۱ استفاده می‌شود:

مدل شماره ۱:

$$READ_{it} = \beta_0 + \beta_1 UC_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 CAP_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \epsilon_{it}$$

برای آزمون فرضیه دوم تا پنجم از مدل رگرسیون ۲ استفاده می‌شود:

مدل شماره ۲:

$$READ_{it} = \beta_0 + \beta_1 UC_{it} + \beta_2 OWN_{it} + \beta_3 OWN_{it} \times UC_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 CAP_{it} + \beta_7 ROA_{it} + \epsilon_{it}$$

متغیر وابسته:

خوانایی گزارش‌های مالی (Read): خوانایی گزارش‌های مالی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است که برای اندازه‌گیری آن طبق پژوهش گانینگ (۱۹۵۲) (Gunning, 1952) از شاخص فاگ استفاده می‌گردد که اعتبار و روایی این شاخص برای سنجش خوانایی متون فارسی توسط پژوهشگران داخلی از جمله فضل‌اللهی و ملکی توانا (۱۳۸۹) (Fazlolahi, 2010) و دیانی (۱۳۷۹) (Diani, 2000) و باقری (۱۳۹۷) (Bagheri Azghandi et al., 2018) تایید شده است. این شاخص تابعی از دو متغیر طول جمله (برحسب تعداد کلمات) و کلمات پیچیده (کلماتی با سه هجا یا بیشتر) می‌باشد که به صورت زیر محاسبه می‌گردد:

$$\text{(میانگین تعداد کلمات در هر جمله + درصد کلمات پیچیده)} \times 0.4 = \text{شاخص فاگ}$$

داده‌های مورد استفاده در این شاخص شامل تمامی جملات و کلمه‌های موجود در گزارش‌های فعالیت هیئت مدیره شرکت‌ها می‌باشند که با استفاده از هوش مصنوعی و پردازش زبان‌های طبیعی (NLP) اندازه‌گیری خواهد شد. برای انجام این عمل از سرویس‌های ارائه شده توسط آزمایشگاه پردازش زبان طبیعی دانشگاه شهید بهشتی استفاده خواهد شد. به این منظور ابتدا لازم است متن گزارش مورد پیش پردازش قرار گیرد تا استاندارد و بهنجار شده و مرز کلمات و جملات تعیین گردد، سپس تعداد کلمات جمله و تعداد هجاهای هر کلمه شمرده خواهد شد. برای شمارش هجاها از پایگاه‌های داده موجود برای آوانویسی کلمات از جمله فارس نت استفاده می‌شود.

متغیر مستقل:

محافظه‌کاری غیرشرطی (UC): برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری، محافظه‌کاری غیرشرطی را مدنظر قرار دادیم و از مدل بیور و رایان (۲۰۰۵) (Beaver & Ryan, 2005) که به شرح ذیل برآورد می‌شود استفاده می‌کنیم:

$$UC = (BV/MV) \times (-1)$$

که در آن MV و BV به ترتیب برابر با ارزش بازار و ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام هستند. هرچه نسبت این داده‌ها برای شرکتی بیشتر باشد به این معنی است که محافظه‌کاری کمتر است. همچنین جهت تفسیر بهتر نتایج، این نسبت در (-۱) ضرب شده است.

محافظه‌کاری به دو نوع شرطی و غیرشرطی طبقه‌بندی می‌گردد، محافظه‌کاری شرطی وابسته به اخبار است و به دلیل گستردگی شبکه‌های مجازی بررسی اخبار می‌تواند خطای زیادی به همراه داشته باشد لذا در این پژوهش از محافظه‌کاری غیرشرطی جهت اندازه‌گیری محافظه‌کاری استفاده شده است. دلیل استفاده از این روش برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری غیرشرطی به تعریف این نوع محافظه‌کاری برمی‌گردد، به این معنی که رویه‌هایی از فرآیند حسابداری که در شناسایی دارایی‌ها و بدهی‌ها تعیین می‌شوند، سرقفلی ثبت نشده مورد انتظار را به همراه دارند. نمونه‌هایی از محافظه‌کاری غیرشرطی شامل به هزینه بردن دارایی نامشهود ساخته شده در داخل شرکت، استهلاک دارایی‌ها و تجهیزات به طوری که شتاب بیشتری نسبت به استهلاک اقتصادی آن‌ها دارد و حسابداری بهای تمام شده تاریخی برای پروژه‌های با ارزش خالص فعلی مثبت می‌باشند که برای اندازه‌گیری این‌ها می‌توان از نسبت مبلغ شناسایی شده توسط حسابداران (مبلغ دفتری) و ارزش بازار استفاده نمود.

متغیرهای تعدیل‌گر:

مالکیت دولتی (SO): اندازه‌گیری مالکیت دولتی با توجه به تحقیقات ملکیان و همکاران (۱۳۹۵) (Malekian et al., 2016) و ملکیان و نیک‌روان‌فرد (۱۳۹۴) (Malekian & NikravanFard, 2015)، با تقسیم کل سهام در اختیار سهامداران دولتی و نهادهای وابسته به دولت بر کل سهام منتشر شده توسط شرکت محاسبه می‌گردد.

$$SO = \frac{G}{T}$$

SO: درصد مالکیت دولتی

G: تعداد سهام در اختیار سهامداران دولتی و نهادهای وابسته به دولت

T: کل سهام عادی شرکت در ابتدای دوره
مالکیت نهادی (IO): با استناد به تحقیقات همدن آمر و همکاران (۲۰۱۹) (Al-Awlaqi & Aamer, 2019) و چوی (۲۰۱۱) (Choi et al., 2011) و نجفی مقدم (۱۳۹۶) (Najafi Moghadam, 2017)، به‌منظور اندازه‌گیری مالکیت نهادی از رابطه زیر استفاده می‌گردد:

$$IO = \frac{I}{T}$$

IO: درصد مالکیت سهامداران نهادی

I: تعداد سهام عادی در اختیار سهامدار نهادی

T: کل سهام عادی شرکت در ابتدای دوره

طبق موضوع بند ۲۷ ماده یک قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، سرمایه‌گذار نهادی عبارت است از شخص حقیقی یا حقوقی که بیش از ۵ درصد یا بیشتر از ارزش اسمی اوراق بهادار در دست ناشر را خریداری کند. مالکیت متمرکز (CO): با توجه به پژوهش دارمادی (۲۰۱۶) (Darmadi, 2016) مالکیت متمرکز به درصد سهام تحت تملک بزرگترین سهامدار شرکت (اولین سهامدار عمده) اطلاق می‌شود.

متغیرهای کنترلی:

بازده دارایی‌ها (ROA): نرخ بازده دارایی شرکت که برابر است با سود خالص به مجموع دارایی. استفاده از این متغیر به این سبب است که واحدهایی که روش‌های محافظه‌کارانه را اعمال می‌کنند با اعمال تغییر در دارایی‌ها بازده آن دارایی‌ها را تغییر می‌دهند (Sadidi et al., 2011).

اندازه (Size): اندازه شرکت که برابر است با لگاریتم طبیعی مجموع دارایی‌های شرکت. افزایش قیمت برای واحدهایی که اطلاعات بیشتری در دسترس دارند (خوانایی بیشتری دارند) برای شرکت‌هایی با اندازه بزرگ‌تر، بیشتر است (Diamond & Verrecchia, 1991).

اهرم مالی (Lev): اهرم مالی از تقسیم کل بدهی به کل دارایی بدست می‌آید. از اهرم مالی برای کنترل بستانکاران برای محافظه‌کاری استفاده می‌گردد (Ramalingegowda & Yu, 2012).

مخارج سرمایه‌ای (Cap): مخارج سرمایه‌ای از نسبت دارایی‌های ثابت به مجموع دارایی‌ها اندازه‌گیری می‌شود. طبق پژوهش دونگ و بانتی (۲۰۲۱) (Duong et al., 2021) شرکت‌های با مدیران عامل محافظه‌کارتر با هزینه‌های سرمایه‌ای ایمن‌تر، سیاست‌های مخاطره‌آمیز کمتری دارند.

نحوه انجام پژوهش به این شکل است که داده‌های مربوط به خوانایی گزارشگری مالی با استفاده از گزارش فعالیت هیئت مدیره بارگذاری شده در سایت کدال به دست آمده به این صورت که فایل‌های پی‌دی‌اف تبدیل به فرمت ورد شده و سپس با استفاده از زبان برنامه نویسی پایتون، داده‌های مورد نیاز در شاخص فاگ بدست آمده است. داده‌های بدست آمده در قالب فایل Excel با سایر داده‌های مرتبط اعم از اقلام صورت‌های مالی تهیه شده از نرم افزار ره‌آورد نوین و داده‌های مرتبط با ساختار مالکیت از پایگاه داده بورس تهران، تجمیع شده و پس از اطمینان از صحت داده‌های جمع‌آوری شده، متغیرها در نرم افزار Excel برای تحلیل آماده شدند؛ سپس به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های آماری شرکت‌ها ابتدا برای اطمینان از نرمال بودن داده‌ها از آزمون t و آزمون کای‌اسکور استفاده شد، پس از آن برای بررسی هر یک از فرضیه‌ها از رگرسیون لجستیک استفاده شده است. نرم‌افزار مورد استفاده در این پژوهش Eviews و Stata می‌باشد.

یافته‌های پژوهش

در جدول شماره ۲ خلاصه ویژگی‌های اصلی متغیرهای کلیدی پژوهش همانند میانگین، میانه، انحراف معیار، حداقل، حداکثر، داده‌ها برای مدل اصلی پژوهش برای کل نمونه

جدول ۲. جدول آمار توصیفی آمده است. طبق جدول ۲ و مقیاس فاگ که بیان می‌کند شاخصه ۱۲ الی ۱۴ به معنای ایده‌آل بودن متن برای خواندن است، می‌توان نتیجه گرفت که میانگین سطح خوانایی متون ایده‌آل می‌باشد.

جدول ۲. جدول آمار توصیفی

نام متغیر	نماد متغیر	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشنیدگی
خوانایی گزارش‌های مالی	READ	۱۲/۷۲۹۲	۱۱/۳۲۵۷	۴۵/۲۸۸۳	۳/۵۵۲۰	۶/۶۱۲۹	۱/۳۰۰۳	۴/۹۶۱۲
محافظه‌کاری غیرشرطی	UC	-۰/۱۹۸۵	-۰/۱۶۳۷۶	-۰/۱۵۲۹	-۰/۹۲۴۲	-۰/۱۵۷۶	-۱/۸۴۸۱	۷/۵۴۸۸
مالکیت دولتی	SO	۰/۰۰۱۵	۰	-۰/۱۹۷۶	۰	-۰/۰۱۶۰	۱۱/۶۶۹۲	۱۴۱/۶۴۹۸
مالکیت نهادی	IO	۰/۶۰۷۶	۰/۶۶۰۲	-۰/۹۷۶۲	۰	-۰/۲۱۵۸۲	-۰/۸۷۷۰	۳/۲۷۸۶
مالکیت متمرکز	CO	۰/۴۶۴۳	۰/۴۹۵۲	۰/۹۵۲	۰	-۰/۲۱۶۷	-۰/۱۲۴۱	۲/۴۹۳۹
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۲۳۶۴	۰/۲۳۶۰	-۰/۸۳۰۳	-۰/۲۴۶۱	-۰/۱۷۵۴	-۰/۳۲۲۳	۲/۹۵۳۴
اندازه	SIZE	۱۶/۰۳۸۱	۱۵/۶۸۷۸	۲۱/۳۲۷۶	۱۲/۸۰۴۳	۱/۷۰۸۱	-۰/۷۰۳۶	۲/۹۸۷۰
اهرم مالی	LEV	۰/۴۵۸۷	۰/۴۵۷۰	۱/۱۴۳۳	-۰/۰۲۵۴	-۰/۲۱۵۸	-۰/۱۸۱۷	۲/۵۶۴۴
مخارج سرمایه‌ای	CAP	۰/۲۲۱۹	-۰/۱۷۱۱	-۰/۸۶۹۱	۳/۶۶E-۰۵	-۰/۱۸۵۴	۱/۰۱۰۶	۳/۵۲۲۱

رابطه نهایی در نرم‌افزار ایویوز پس از اجرای آزمون F لیمر و هاسمن، مورد استفاده قرار گرفت. نتایج آزمون هاسمن برای همه مدل‌ها نشان داد که داده‌ها اثرات ثابتی دارند. از آنجایی که مقدار احتمال مرتبط با آماره آزمون هاسمن کمتر از ۵ درصد است، فرضیه صفر مبتنی بر اثرات تصادفی رد می‌شود. بنابراین، مدل مذکور بر اساس رویکرد داده‌های تابلویی با اثرات ثابت برآورد شده است.

فرضیه اول: بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد.

همانگونه که جدول ۳ نشان می‌دهد سطح احتمال کمتر از سطح معنی‌داری ۵ درصد است و بنابراین فرض صفر مبنی بر عدم ارتباط بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی رد می‌شود و از آنجایی که افزایش متغیر خوانایی نشان دهنده‌ی سخت‌تر بودن متن و خوانایی پایین آن می‌باشد، بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی ارتباط منفی و معناداری وجود دارد، یعنی با افزایش محافظه‌کاری خوانایی گزارشگری مالی کاهش می‌یابد.

جدول ۳. نتایج حاصل از برازش معادله رگرسیون (مدل اول)

READ _{it} = β ₀ + β ₁ UC _{it} + β ₂ SIZE _{it} + β ₃ LEV _{it} + β ₄ CAP _{it} + β ₅ ROA _{it} + ε _{it}				
نام متغیر	مقدار ضریب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معنی‌داری
C	۰/۷۱۹۶۱۴	۲/۰۶۹۶۴۴	۰/۳۴۷۶۹۹	۰/۷۲۸۳
UC	۰/۸۸۷۱۸۹	۰/۳۸۳۲۶۴	۲/۳۱۴۸۲۷	۰/۰۲۱۳
SIZE	۰/۸۶۶۱۱۷	۰/۱۲۷۴۷۲	۶/۷۹۴۵۸۹	۰/۰۰۰۰
LEV	-۳/۸۶۰۶۱۶	۰/۸۳۳۲۷۱	-۴/۶۳۳۰۸۴	۰/۰۰۰۰
CAP	-۰/۷۲۶۶۶۴	۰/۷۷۲۴۲۲	-۰/۹۴۰۷۶۰	۰/۳۴۷۶
ROA	۰/۹۲۲۲۶۹	۰/۸۵۳۶۹۰	۱/۰۸۰۳۳۲	۰/۲۸۰۸
ضریب تعیین: ۰/۹۶۷۶۰۰		ضریب تعیین تعدیل شده: ۰/۹۵۰۷۲۲		
آماره دوربین واتسون: ۲/۸۱۶۵۰۴		سطح احتمال معناداری آماره F: ۰/۰۰۰۰		

فرضیه سوم: مالکیت دولتی بر رابطه بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی تأثیر دارد. همان‌گونه که جدول ۴ نشان می‌دهد سطح احتمال بیش از سطح معنی‌داری ۵ درصد است و بنابراین فرض صفر مبنی بر عدم تأثیر مالکیت دولتی بر رابطه بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی تایید می‌شود که نشان می‌دهد مالکیت دولتی تأثیری بر ارتباط بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی ندارد.

جدول ۴. نتایج حاصل از برازش معادله رگرسیون (مدل دوم)

READ _{it} = β ₀ + β ₁ UC _{it} + β ₂ SO _{it} + β ₃ SO _{it} ×UC _{it} + β ₄ SIZE _{it} + β ₅ LEV _{it} + β ₆ CAP _{it} + β ₇ ROA _{it} + ε _{it}				
نام متغیر	مقدار ضریب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معنی‌داری
C	۰/۸۰۴۸۵۲	۰/۶۴۸۷۲۲	۱/۲۴۰۶۷۳	۰/۲۱۵۷
UC	۰/۸۷۹۴۴۳	۰/۱۲۳۴۰۳	۷/۱۲۶۵۹۶	۰/۰۰۰۰
SO	-۵۸/۲۳۷۹۱	۷/۸۷۶۳۰۳	-۷/۳۹۴۰۶۶	۰/۰۰۰۰
SO*UC	۱۷/۹۲۷۶۱	۱۱۵/۱۰۵۹	۰/۱۵۵۷۴۹	۰/۸۷۶۳
SIZE	۰/۸۶۷۹۲۶	۰/۰۴۱۶۷۷	۲۰/۸۲۵۳۴	۰/۰۰۰۰
LEV	-۳/۸۳۵۵۵۷	۰/۴۵۳۸۰۴	-۸/۴۵۲۰۲۰	۰/۰۰۰۰
CAP	-۰/۷۸۱۶۵۵	۰/۳۵۹۶۵۷	-۲/۱۷۳۳۳۶	۰/۰۳۰۵
ROA	۰/۸۵۴۸۰۹	۰/۴۳۴۵۴۰	۱/۹۶۷۱۶۱	۰/۰۵۰۱
ضریب تعیین: ۰/۹۶۷۸۸۱		ضریب تعیین تعدیل شده: ۰/۹۵۰۸۳۴		
آماره دوربین واتسون: ۲/۸۲۴۱۷۸		سطح احتمال معناداری آماره F: ۰/۰۰۰۰		

فرضیه چهارم: مالکیت نهادی رابطه بر بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی تأثیر دارد. همانگونه که جدول ۵ نشان می‌دهد سطح احتمال کمتر از سطح معنی‌داری ۵ درصد است و بنابراین فرض صفر مبنی بر عدم تأثیر مالکیت نهادی بر ارتباط بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی رد می‌شود و از آنجایی که کاهش متغیر خوانایی نشان دهنده‌ی آسان‌تر بودن متن و خوانایی بالای آن می‌باشد، مالکیت نهادی بر ارتباط بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی اثر مثبت و معناداری بر جای می‌گذارد.

جدول ۵. نتایج حاصل از برازش معادله رگرسیون (مدل سوم)

READ _{it} = β ₀ + β ₁ UC _{it} + β ₂ IO _{it} + β ₃ IO _{it} ×UC _{it} + β ₄ SIZE _{it} + β ₅ LEV _{it} + β ₆ CAP _{it} + β ₇ ROA _{it} + ε _{it}				
نام متغیر	مقدار ضریب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معنی‌داری
C	۳/۹۷۷۱۹۲	۰/۹۳۲۱۸۳	۴/۲۶۶۵۳۴	۰/۰۰۰۰
UC	۹/۷۱۷۵۴۸	۰/۹۱۳۷۰۳	۱۰/۶۳۵۳۵	۰/۰۰۰۰
IO	-۶/۳۴۸۵۰۴	۰/۵۰۱۹۹۷	-۱۲/۴۴۷۲۹	۰/۰۰۰۰
IO*UC	-۱۵/۵۷۳۲۴	۱/۴۸۹۷۴۸	-۱۰/۴۵۳۶۰	۰/۰۰۰۰
SIZE	۰/۹۰۶۹۹۱	۰/۰۷۶۵۶۴	۱۱/۸۴۶۱۹	۰/۰۰۰۰
LEV	-۴/۰۰۰۲۲۱	۰/۶۳۷۷۳۸	-۶/۲۷۲۵۱۵	۰/۰۰۰۰
CAP	-۰/۶۸۱۵۹۲	۰/۷۰۳۷۱۷	-۰/۹۶۸۵۵۹	۰/۳۳۳۵
ROA	۰/۳۸۸۲۴۴	۰/۶۴۱۸۷۳	۰/۶۰۴۸۶۱	۰/۵۴۵۷
ضریب تعیین: ۰/۹۹۵۷۳۸		ضریب تعیین تعدیل شده: ۰/۹۹۳۴۷۷		
آماره دوربین واتسون: ۲/۸۸۰۰۷۳		سطح احتمال معناداری آماره F: ۰/۰۰۰۰		

فرضیه پنجم: مالکیت متمرکز بر رابطه بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی تأثیر دارد. همانگونه که جدول ۶ نشان می‌دهد سطح احتمال کمتر از سطح معنی‌داری ۵ درصد است و بنابراین فرض صفر مبنی بر عدم تأثیر مالکیت متمرکز بر ارتباط بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی رد می‌شود و از آنجایی که کاهش متغیر خوانایی نشان دهنده‌ی آسان‌تر بودن متن و خوانایی بالای آن می‌باشد، مالکیت متمرکز بر ارتباط بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی اثر مثبت و معناداری بر جای می‌گذارد.

جدول ۶. نتایج حاصل از برازش معادله رگرسیون (مدل چهارم)

READ _{it} = β ₀ + β ₁ UC _{it} + β ₂ CO _{it} + β ₃ CO _{it} × UC _{it} + β ₄ SIZE _{it} + β ₅ LEV _{it} + β ₆ CAP _{it} + β ₇ ROA _{it} + ε _{it}				
نام متغیر	مقدار ضریب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معنی‌داری
C	۵/۶۰۵۶۲۲	۲/۵۶۸۴۸۵	۲/۱۸۲۴۶۲	۰/۰۰۲۹۸
UC	۶/۳۷۴۱۷۱	۰/۶۶۳۵۱۴	۹/۴۵۵۹۷۸	۰/۰۰۰۰
CO	-۸/۱۸۸۴۱۰	۱/۷۴۷۵۱۶	-۴/۶۸۵۷۴۳	۰/۰۰۰۰
CO*UC	-۱۳/۱۰۳۲۵	۱/۶۷۹۲۵۰	-۷/۸۰۳۰۳۹	۰/۰۰۰۰
SIZE	۰/۷۷۳۲۸۴	۰/۱۲۷۹۶۹	۶/۰۴۲۷۵۵	۰/۰۰۰۰
LEV	-۳/۳۱۱۷۹۳	۰/۸۴۷۶۹۱	-۳/۹۰۶۸۳۸	۰/۰۰۰۱
CAP	-۰/۸۰۶۹۸۵	۰/۷۲۳۵۱۰	-۱/۱۱۵۳۷۶	۰/۲۶۵۶
ROA	۱/۱۶۳۸۶۸	۰/۶۸۳۶۳۱	۱/۷۰۳۴۷۹	۰/۰۰۸۹۷
ضریب تعیین: ۰/۹۷۳۷۹۶		ضریب تعیین تعدیل شده: ۰/۹۵۹۸۸۹		
آماره دوربین واتسون: ۲/۸۲۷۸۶۰		سطح احتمال معناداری آماره F: ۰/۰۰۰۰		

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش شناخت رابطه بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی و شناخت تأثیر ساختار مالکیت بر رابطه بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی بوده تا عوامل اثرگذار بر خوانایی گزارشگری مالی را بررسی کند که بتوان با توجه به این عوامل در ساختار گزارش‌ها و نحوه نگارش آن‌ها، در صورت لزوم تغییراتی را در راستای افزایش خوانایی اعمال کرد. نتایج بدست آمده در این پژوهش اهداف فوق‌الذکر را پوشش داده است که جز به جز آن به شرح ذیل آورده شده است.

نتیجه بررسی فرضیه اول: وجود ارتباطی منفی و معنادار بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارش مالی نشان می‌دهد که اعمال محافظه‌کاری می‌تواند منتج به کاهش خوانایی گزارشگری مالی گردد که در پژوهش‌های پیشین مانند کیان و فقیه (۱۳۹۹) در بررسی رابطه بین محافظه‌کاری حسابداری و خوانایی گزارش‌های مالی در شرکت‌های دولتی به این نتیجه رسیدند که ارتباط منفی بین محافظه‌کاری مشروط و خوانایی گزارش‌های مالی در شرکت‌های دولتی وجود داشته و بین محافظه‌کاری غیرمشروط و خوانایی گزارش‌های مالی نیز ارتباطی معکوس وجود دارد و تأثیر محافظه‌کاری مشروط بر خوانایی بیش از محافظه‌کاری غیرمشروط می‌باشد؛ بنابراین، نتیجه به دست آمده پژوهش‌های پیشین را تایید می‌کنند.

از آنجا که فرضیه‌های سوم، چهارم و پنجم پژوهش حاضر قبلاً توسط پژوهشگران دیگر مورد بررسی قرار نگرفته است، لذا در ادامه صرفاً به بیان خلاصه‌ای از نتایج پرداخته می‌شود.

بررسی نتیجه فرضیه سوم: مالکیت دولتی تأثیری بر ارتباط بین محافظه‌کاری با خوانایی گزارشگری مالی ندارد. از آنجایی که عمدتاً در شرکت‌های با ساختار مالکیت دولتی کسب سود در اولویت‌های نخست قرار ندارد، لذا به دنبال محافظه‌کاری هدفمند نبوده و به همین سبب شاهد تأثیر ساختار مالکیت بر ارتباط بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی نمی‌باشد.

بررسی نتیجه فرضیه چهارم: مالکیت نهادی بر ارتباط بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی اثر مثبت و معناداری دارد. مالک نهادی در یک بنگاه اقتصادی عموماً به صورت موقتی حضور ندارد و برنامه‌های بلند مدتی برای توسعه و پیشرفت شرکت در نظر دارد، لذا وجود محافظه‌کاری در یک شرکت با مالک نهادی افزایش خوانایی گزارشگری مالی یا به نوعی افزایش شفافیت شرکت را در پی دارد.

بررسی نتیجه فرضیه پنجم: مالکیت متمرکز بر ارتباط بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی اثر مثبت و معناداری دارد. در بررسی نتیجه این فرضیه می‌توان همانند فرضیه دوم استدلال نمود که مالک متمرکز (اولین سهامدار عمده) هدف بلند مدت برای اداره شرکت دارد با این تفاوت که در این نوع مالکیت عمدتاً کنترل (توانایی راهبری سیاست‌های مالی و عملیاتی) شرکت هم توسط مالک وجود دارد لذا شاهد وجود اثر مثبت مالکیت متمرکز بر ارتباط بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی هستیم.

آنچه که در بازار سرمایه اولویت دارد، شفافیت اطلاعات است که در این راستا در بازار سرمایه ایران گام‌های فراوانی برداشته شده است، از جمله این اقدامات می‌توان به گزارش فعالیت ماهانه، الزام به گزارشگری سه ماهه، الزام به ارائه گزارش فعالیت هیئت مدیره و گزارش تفسیری مدیریت اشاره کرد؛ اما موردی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته در مورد گزارش فعالیت هیئت مدیره شرکت‌ها بوده است که در حین این بررسی‌ها شاهد عدم توازن و ارائه سلیقه‌ای اطلاعات بوده‌ایم که سبب بروز تفاوت در میزان خوانایی گزارش‌ها و وجود تأثیر محافظه‌کاری و ساختار مالکیت بر خوانایی شده است که با توجه به نتایج پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که این تفاوت‌ها و عوامل اثر گذار نشان‌دهنده‌ی عدم وجود نظارت و چارچوب مناسب در تهیه‌ی گزارشات فعالیت هیئت مدیره می‌باشد.

با توجه به موارد فوق‌الذکر پیشنهاد می‌گردد برای بهبود خوانایی گزارش‌ها از جملات کوتاه‌تر و زبان ساده‌تر استفاده شود و بخش‌های مختلف گزارش به طور منظم و قابل رهگیری مرتب شوند. همچنین ایجاد سیاست‌های داخلی برای بهبود خوانایی گزارش‌ها می‌تواند ثمربخش باشد. واحدهای تجاری می‌توانند سیاست‌های پاداش‌دهی برای گزارش‌های شفاف و خوانا ایجاد کنند. علاوه بر موارد فوق از آنجایی که مالکیت نهادی و مالکیت متمرکز بر ارتباط بین محافظه‌کاری و خوانایی گزارشگری مالی اثرات مثبت و معناداری داشتند به مدیران شرکت‌ها توصیه می‌شود که برگزاری جلسات منظم با مالکان نهادی و متمرکز نیز می‌تواند در این راستا اثربخش باشد.

پیشنهاد می‌شود که رابطه بین سرمایه سازمان و خوانایی گزارش‌های مالی و رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی و محافظه‌کاری حسابداری مورد بررسی قرار بگیرد؛ همچنین از آنجایی که موسسه‌های واسطه‌گری مالی و بانک‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری از نمونه‌های تحت بررسی خارج شدند، پیشنهاد می‌گردد تا پژوهشی در این صنعت نیز انجام گیرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

سپاسگزاری

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

References

- Abdollahi, M., & Mashayekh, S. (2012). Investigating the Relation Between Ownership Concentration, Firm Performance and Dividend Policy in the Companies Listed in Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Research*, 3(4), 71-86. https://far.ui.ac.ir/article_16931_4813c7a715e13d1740a39f0a10486f99.pdf
- Al-Awlaqi, M. A., & Aamer, A. M. (2019). Financial and social efficiency in the Yemen microfinance institutions: A Hicks–Moorsteen TFP index analysis. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 12(3), 322-345.
- Arab, N., Talebi, R., Shirzadi, M., Shirzadi, Y. (2014). *Investigating the effect of major shareholders and institutional shareholders on the difference in the proposed price of buying and selling shares* The Second National Conference on Investigating Methods of Improving Issues in Management, Accounting and Industrial Engineering in Organizations, Gachsaran. <https://civilica.com/doc/242511>
- Badavar nahandi, Y., Zareei, M., (2010). Ownership structure and performance of listed companies. *Journal of Business Management*, 2(7), 41-63. https://bmj.ctb.iau.ir/article_511270_c304590ecbf773accf57c69dd80df91a.pdf
- Badiei, M., Ebrahimi Sarve Oliya, M. H., & Sargolzaei, M. (2023). The Effect of Ownership Structure on the Corporate Financial Performance in Tehran Stock Exchange: a Dynamic Panel Data Analysis. *Financial Management Perspective*, 13(42), 63-90. <https://doi.org/10.48308/jfmp.2023.103950>
- Bagheri Azghandi, A., Hesarzadeh, R., & Abbaszadeh, M. R. (2018). Readability of Financial Statements and the Sensitivity of Investors to Use of Accounting Information. *Financial Management Perspective*, 8(23), 87-103. https://jfmp.sbu.ac.ir/article_95537_f2acbe8f9c2e64e83914edd10196fc01.pdf
- Bani Mahd, B., & Baghbani, T. (2010). The Effect of Accounting Conservatism, governmental ownership, firm size and financial leverage on unprofitability of Companies. *Accounting and Auditing Review*, 16(4), -. https://acctgrev.ut.ac.ir/article_20800_bdbcb3f2974ebfdb736e94890d2ac391.pdf
- Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings¹. *Journal of Accounting and economics*, 24(1), 3-37.
- Beaver, W. H., & Ryan, S. G. (2005). Conditional and unconditional conservatism: Concepts and modeling. *Review of accounting studies*, 10, 269-309.
- Below, S. D., Stansell, S. R., & Coffin, M. (2000). The determinants of REIT institutional ownership: tests of the CAPM. *The Journal of Real Estate Finance and Economics*, 21, 263-278.
- Bushee, B. J. (1998). The influence of institutional investors on myopic R&D investment behavior. *Accounting review*, 305-333.
- Choi, S. B., Lee, S. H., & Williams, C. (2011). Ownership and firm innovation in a transition economy: Evidence from China. *Research Policy*, 40(3), 441-452.

- Christian, O. C., Emeka-Nwokeji, N., & Fredrick, O. (2022). Accounting conservatism and ownership structure in non-financial listed firms in Nigeria. *International Journal of Health Sciences*(II), 1533-1546.
- Darmadi, S. (2016). Ownership concentration, family control, and auditor choice: Evidence from an emerging market. *Asian Review of Accounting*, 24(1), 19-42.
- Dastgir, M., Sabzeh khani, M., Alipour, A., (2020). The effect of ownership structure on conditional and unconditional conservatism. *International Journal of Business Management and Entrepreneurship*, 4(14), 59-89.
- Diamond, D. W., & Verrecchia, R. E. (1991). Disclosure, liquidity, and the cost of capital. *The journal of Finance*, 46(4), 1325-1359.
- Diani, M. (2000). *Assessing the readability of Persian writings: Reading writing for children, novices and teenagers*. Computer library.
- Duong, K. T., Banti, C., & Instefjord, N. (2021). Managerial conservatism and corporate policies. *Journal of Corporate Finance*, 68, 101973.
- Fazlolahi, S., Maleki tavana, M. (2010). Methodology of content analysis with emphasis on readability measurement techniques and determining the content of texts. *Pazhuhesh*, 2(1), 71-94.
- Feltham, G. A., & Ohlson, J. A. (1995). Valuation and clean surplus accounting for operating and financial activities. *Contemporary accounting research*, 11(2), 689-731.
- Gunning, R. (1952). *The Technique of Clear Writing*. McGraw-Hill. <https://books.google.com/books?id=YqMRtAEACAAJ>
- Hosseinpour, Y., Izadnia, N., Mohammadi Khoshoui, H., & Alimoradi, M. (2023). Investigating the Effect of Economic and Accounting performance Criteria on the Readability of Financial Reporting Based on the Information Narrative Disclosure. *Empirical Research in Accounting*, 13(1), 21-40. <https://doi.org/10.22051/jera.2022.40870.3022>
- Hsieh, Y. T. (2022). Financial statement readability and credit rating conservatism. *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 33(1), 145-163.
- Kian, A., Faghih, M., & Amiri, M. (2021). The Relationship of between Accounting Conservatism and Financial Reporting Readability in Public Companies. *Governmental Accounting*, 7(1), 129-144. <https://doi.org/10.30473/gaa.2021.56327.1433>
- Kim, O., & Garanina, T. (2022). The relationship between CSR disclosure and accounting conservatism: the role of state ownership. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, Forthcoming*.
- Lesage, C., & Ali, C. B. (2011). Ownership concentration and audit fees: do auditors matter most when investors are protected least?
- Li, F. (2008). Annual report readability, current earnings, and earnings persistence. *Journal of Accounting and economics*, 45(2-3), 221-247.
- Liu, S. (2019). The impact of ownership structure on conditional and unconditional conservatism in China: Some new evidence. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 34, 49-68.

- López-de-Foronda, Ó., López-Iturriaga, F. J., & Santamaría-Mariscal, M. (2007). Ownership structure, sharing of control and legal framework: International evidence. *Corporate Governance: An International Review*, 15(6), 1130-1143.
- Malekian, E., & NikravanFard, B. (2015). The Impact of Institutional and Governmental Ownership on Audit Fees (Firms Listed in Tehran Stock Exchange). *Journal of Accounting Advances*, 7(1), 127-162. <https://doi.org/10.22099/jaa.2015.3127>
- Malekian, E., Salmani, R., & Shahsavari, M. (2016). Study of the relationship between governmental and institutional ownership with corporate social responsibility (Companies listed on the Tehran Stock Exchange). *Journal of Investment Knowledge*, 5(17), 55-74. https://jik.srbiau.ac.ir/article_8418_f9e712e5d682a4333bf90d9ea2984a18.pdf
- Mohamadi, M., Yosefvand, D., Khosropour, A. (2022). The impact of financial reporting readability on stock liquidity with an emphasis on the role of agency cost. *International Journal of Business Management and Entrepreneurship*(20), 211-227.
- Najafi Moghadam, A. (2017). Synchronization of the stock price and the role of institutional investors in Tehran Stock Exchange. *Journal of Investment Knowledge*, 6(23), 71-84. https://jik.srbiau.ac.ir/article_10995_719cded0284857adf2b996f3f9dee92f.pdf
- Panta, H., & Panta, A. (2023). Organizational capital and readability of financial reports. *Finance Research Letters*, 55, 103895.
- Pirayesh, R., Ashtari, E. (2017). Investigating the relationship between auditor turnover and ownership structure in companies listed on the Tehran Stock Exchange [Research]. *audit knowledge*, 17(66), 171-188. <http://danesh.dmk.ir/article-1-1497-fa.html>
- Price III, R. A. (2005). *Accounting conservatism and the asymmetry in the earnings response to current and lagged returns*. Stanford University.
- Rahimian, n., Rezaei, f., & mirabdollahi, f. (2013). Relationship Between Ownership Structure And Financial Performance Listed in Tehran Securities Exchange. *Financial Management Strategy*, 1(3), 65-88. <https://doi.org/10.22051/jfm.2014.969>
- Ramalingegowda, S., & Yu, Y. (2012). Institutional ownership and conservatism. *Journal of Accounting and economics*, 53(1-2), 98-114.
- Sadidi, M., Saghafi, A., & Ahmadi, S. (2011). Accounting Conservatism and the Effects of Earning Quality on the Return of Assets and Stock Return. *Journal of Accounting Knowledge*, 2(6), 11-24. <https://doi.org/10.22103/jak.2011.23>
- Yu, Z. (2022). Financial Report Readability and Accounting Conservatism. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(10), 454.